

Sygn. akt VIII Gz 88/15

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Woźniak

Sędziowie: SO Natalia Pawłowska-Grzelczak

SO Agnieszka Kądziołka

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2015 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. R. i F. S.

przeciwko (...) spółka akcyjna V. (...) w W.

na skutek zażalenia powoda F. S. na postanowienie o kosztach zawarte w pkt. II wyroku zaocznego Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie, Wydział XI Gospodarczy, z dnia 20 stycznia 2015 r., w sprawie o sygn. akt XI GC 1073/14 upr

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Agnieszka Kądziołka SSO Agnieszka Woźniak SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 20 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie w sprawie XI GC 1073/14 upr zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 1.600 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 714 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu postanowienia dotyczącego kosztów Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie są osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej i z tą działalnością związane jest dochodzone przez nich roszczenie, a z uwagi na regulację art. 863 k.c. (iż jest to wspólność majątkowa łączna niepodzielnej ręki), powodowie są legitymowani do wystąpienia z powództwem łącznie, a zatem dochodzą jednego prawa i wydatkiem celowym jest wynagrodzenie jednego pełnomocnika.

Sąd Rejonowy podniósł również argument oparty na rozmiarze nakładu pracy pełnomocników, wskazując że z doświadczenia życiowego wynika, iż faktycznie sporządzeniem pozwu zajmuje się jedna osoba, niezależnie od tego, że na pozwie widnieją podpisy dwóch pełnomocników. Sąd Rejonowy uznał zatem, mając na uwadze art. 109 § 2 k.p.c., za niecelowe przyznanie wynagrodzenia w pełnej wysokości dla dwóch pełnomocników na gruncie rozpatrywanej sprawy, uwzględniając ich nakład pracy oraz stopień skomplikowania sprawy, zaś działanie powodów ustanawiających osobnego pełnomocnika dla każdego z powodów uznał za zmierzające wyłącznie do powiększenia należności związanej z kosztami procesu, a nie związane z rzeczywistą potrzebą obrony interesów powodów. W związku z tym Sąd Rejonowy

zasądził tytułem kosztów procesu: równowartość opłaty od pozwu – 80 zł, oraz wynagrodzenia jednego pełnomocnika – 600 zł, wraz z opłatą skarbową od udzielenia obu pełnomocnictw – 34 zł

Postanowienie w przedmiocie kosztów procesu zaskarżył powód F. S. zażaleniem z dnia 19 lutego 2015 r., wnosząc o zmianę orzeczenia o kosztach postępowania zawartego w pkt. II wyroku zaocznego Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie XI Wydziału Gospodarczego z dnia 20 stycznia 2015 r., poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów zastępstwa procesowego w kwocie po 657 zł oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda F. S. kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. poprzez ich błędną interpretację, polegającą na uznaniu, iż w przypadku, gdy po stronie wygrywającej sprawę występuje więcej niż jeden uczestnik reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, to strona przegrywająca ma obowiązek zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika ustanowionego tylko przez jednego z jej przeciwników, podczas gdy prawidłowa interpretacja wskazanych przepisów, opierająca się na ich jasnym i wyraźnym brzmieniu, nie wprowadza takiego ograniczenia i przesądza o obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz każdego wygrywającego sprawę przeciwnika, który był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się niezasadne i zasługiwało na oddalenie.

Art. 98 § 1 k.p.c. statuuje zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy stanowiąc, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), natomiast art. 98 § 3 k.p.c. stanowi, że do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony, zaś wskazany przepis stosuje się odpowiednio do wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika będącego radcą prawnym na podstawie art. 99 k.p.c. Art. 109 § 2 k.p.c. stanowi z kolei, że orzekając o wysokości przyznanych stronie kosztów procesu, sąd bierze pod uwagę celowość poniesionych kosztów oraz niezbędność ich poniesienia z uwagi na charakter sprawy. Przy ustalaniu wysokości kosztów poniesionych przez stronę reprezentowaną przez pełnomocnika będącego adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Natomiast zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490) podstawę zasądzenia opłaty, o której mowa w ust. 1, stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-4. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy, zaś ust. 1 wskazanego rozporządzenia stanowi, że zasądzając opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy radcy prawnego, a także charakter sprawy i wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Analiza przytoczonych wyżej przepisów prowadzi do stwierdzenia, że do niezbędnych kosztów procesu poniesionych przez stronę należy wynagrodzenie jednego radcy prawnego co najmniej w stawce minimalnej określonej rozporządzeniem, lecz nie wyższej niż jej sześciokrotność. Należy również uznać, że przesłanki wskazane w art. 109 § 2 k.p.c., w kontekście § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia brane są przez Sąd pod uwagę przede wszystkim w przypadku ustalania kosztów poniesionych przez stronę reprezentowaną przez radcę prawnego w wysokości do sześciokrotności stawki minimalnej, natomiast w przypadku rozstrzygnięcia o kosztach postępowania na zasadzie odpowiedzialności za wynik na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. uznanie, że niezbędny nakład pracy pełnomocnika jak i charakter sprawy były standardowe, czynności, które podjął w sprawie były typowe, jak również wkład przyczynienia się pełnomocnika do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy był przeciętny minimalna wysokość zasądzanych kosztów wynagrodzenia radcy prawnego powinna odpowiadać określonym w rozporządzeniu stawkom minimalnym [por. postanowienie SN z dnia 16 maja 2013 r., sygn. V CZ 147/12, Legalis nr 726241, a contrario]. Nie stoi to oczywiście na przeszkodzie orzeczeniu

przez Sąd w przedmiocie kosztów procesu na podstawie zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.p.c., jak również obniżeniu wynagrodzenia pełnomocnika na podstawie art. 109 § 2 k.p.c., gdy według wskazanych w tym przepisie przesłanek, nakład pracy pełnomocnika był niewspółmiernie niewielki w stosunku do należnej za dany rodzaj sprawy stawki minimalnej.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy zawarte w wyroku zaocznym rozstrzygnięcie o kosztach postępowania oparł na zasadzie odpowiedzialności za wynik postępowania, wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c., a zatem do niezbędnych kosztów poniesionych przez stronę wygrywającą, stosownie do treści art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. należało zaliczyć wynagrodzenie jednego radcy prawnego. Zastosowanie przez Sąd Rejonowy stawki minimalnej określonej w § 6 pkt 3 rozporządzenia w wysokości 600 zł należy uznać za zasadne z uwagi na typowy charakter sprawy, fakt że nie była to sprawa zawiła, jak również okoliczność, że czynności ustanowionych przez stronę powodową pełnomocników ograniczyły się do wniesienia wspólnego pozwu przez obu pełnomocników, udzielenia substytucji aplikantce radcowskiej przez pełnomocnika powoda F. S., udziału pełnomocnika substytucyjnego rozprawie dnia 30 września 2014 r. (pełnomocnicy powodów nie byli obecni).

Należy mieć również na uwadze, jak wskazał Sąd Najwyższy, że strona jest jedna, również wtedy kiedy – przy współuczestnictwie procesowym – w jej charakterze występuje kilka podmiotów. Wielopodmiotowy charakter strony w danej sprawie nie stanowi wyodrębnionego kryterium ustalenia kosztów związanych z zastępstwem procesowym [uchwała SN z dnia 30 stycznia 2007 r., sygn. akt III CZP 130/06, OSNC 2008 Nr 1, poz. 1]. Sąd Najwyższy poczynił wskazaną wyżej uwagę w sytuacji, gdy wielu współuczestników było reprezentowanych przez jednego pełnomocnika, lecz z uwagi na okoliczność, że odnosi się ona do charakteru współuczestnictwa i struktury strony procesowej, jest adekwatna również do niniejszego stanu faktycznego. O ile nowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego przychyliło się do stanowiska, że w przypadku współuczestnictwa formalnego wydatki każdego ze współuczestników na jednego pełnomocnika należy uznać za niezbędne stosownie do treści art. 98 § 3 k.p.c. (z uwagi na to, że każdy współuczestnik dochodzi w jednej sprawie odrębnego, własnego roszczenia, wywodzonego z odrębnego, samodzielnego, „jednakowego” stosunku prawnego) [por. uchwała SN z dnia 10 lipca 2015 r., sygn. akt III CZP 29/15, Legalis nr 1263393], o tyle w przypadku współuczestnictwa materialnego koniecznego, które występuje w przypadku współuczestnictwa czynnego wspólników spółki cywilnej, koszty niezbędne poniesione przez stronę – a zatem wszystkich współuczestników materialnych koniecznych – stanowią, literalnie wg art. 98 § 3 k.p.c., koszty jednego adwokata (na podstawie art. 99 k.p.c. odpowiednio radcy prawnego), gdyż dochodzone prawa są im wspólne, zaś w przypadku spółki cywilnej, łączy ich wspólność majątkowa łączna (niepodzielnej ręki). Zatem wspólnik spółki cywilnej nie jest samodzielnie legitymowany do dochodzenia wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego wspólników tej spółki, gdyż w sprawach o zasądzenie wierzytelności należącej do majątku wspólnego łączy wspólników spółki cywilnej współuczestnictwo materialne konieczne, oparte na wspólności praw i obowiązków, wynikające z istoty stosunku prawnego (art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c.) [por. uchwała SN z dnia 9 lutego 2011 r., sygn. akt III CZP 130/10, OSNC 2011 Nr 9, poz. 100]. Również założenie o racjonalności prawodawcy, musi doprowadzić w procesie wykładni wskazanych wyżej przepisów do stwierdzenia, że w przypadku niezbędnych kosztów strony powodowej, którą tworzą współuczestnicy materialni konieczni – wspólnicy spółki cywilnej, do niezbędnych kosztów należeć może wynagrodzenie tylko jednego zawodowego pełnomocnika, gdyż w przeciwnym razie mogłoby dojść do sytuacji, w których - w przypadku umowy spółki cywilnej zawartej przez np. trzy osoby, wartości przedmiotu sporu, jak w niniejszej sprawie wynoszącej 1.600 zł i zatrudnieniu przez każdego ze wspólników zawodowego pełnomocnika - przy konsekwentnym trzymaniu się argumentacji skarżącego, koszty wynagrodzenia pełnomocników strony powodowej przekroczyłyby wartość przedmiotu sporu.

W związku z powyższym postanowienie Sądu Rejonowego w przedmiocie kosztów procesu zawarte w punkcie wyroku zaocznego z dnia 20 stycznia 2015 r. należało uznać za prawidłowe, a zażalenie powoda F. S. podlegało oddaleniu, zgodnie z art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.